

Kuulutamise stiilid Jeremija raamatus

► Dialoogiline (dialoog) olemus

> Jumal inimestega dialoogi pidamas

nt. 6:22-26; 8:13-17; 9:12-16

● Inimesi tsiteerimas (üle 100 x)

nt. 2:5-8, 23, 27; 5:2; 6:16, 17; 8:6, 8;
14:7-9, 19-22; 18:12

● Retooriliste küsimuste kasutamine

nt. 2:5, 11, 14, 17, 18, 21, 24, 28, 29, 31, 32, 36; 5:3, 7, 9,
22, 29, 31; 6:10, 15; 8:4, 8, 9, 19, 22; 9:7, 9, 12; 10:7;
18:13-14, 20

● Käskiva kõneviisi kasutamine (imperatiivid)

> Jumal Jeremijaga dialoogi pidamas

nt. 14:10-16

Jr 2

¹ Ja mulle tuli Issanda sõna; ta ütles:

² „Mine ja kuuluta Jeruusalemma kuuldes ning ütle:

Nõnda ütleb Issand:

Ma mäletan su noorpõlve kiindumust,
su mõrsjapõlve armastust,
kui sa käisid mu järel kõrbes,
külvamata maal.

³ Iisrael oli pühitsetud Issandale,
olles tema uudsevili:

kõik, kes teda sõid,
said süüdlasteks,
nende peale tuli õnnetus, ütleb Issand..”

Jr 2

⁴ Kuulge Issanda sõna, Jaakobi sugu
ja kõik Iisraeli soo suguvõsad!

⁵ Nõnda ütleb Issand:

Missuguse ülekohtu leidsid teie vanemad minus,
et nad läksid minust eemale
ja käisid tühjuse järel
ning said tühjuseks?

?

⁶ Nad ei küsinud:

„Kus on Issand, kes tõi meid Egiptusemaalt,
kes juhtis meid kõrbes,
lagedal ja auklikul maal,
põuasel ja süngel maal,
kus ei käi mitte keegi
ja kus ei ela ükski inimene?”

“ ”

⁷ Mina tõin teid viljakale maale

sööma selle vilja ja hüvesid;

aga jõudnud sinna, te roojastasite mu maa,
ja tegite mu pärisosa jäleduseks.

⁸ Preestrid ei küsinud: „Kus on Issand?”

“ ”

Seaduse seletajad ei tundnud mind,
karjased astusid üles mu vastu,
prohvetid ennustasid Baali nimel
ja käisid asjade järel, millest pole abi.

⁹ “Sellepärast ma veel riidlen teiega, ütleb Issand,
ja riidlen ka teie laste lastega.

¹⁰ Sest käige läbi kittide saared ja vaadake,
läkitage Keedarisse, pange hästi tähele
ja vaadake: kas seal on sündinud sellesarnast?.

¹¹ Kas on ükski rahvas vahetanud oma jumalaid,
kuigi need ei olegi jumalad?

Aga minu rahvas on vahetanud oma Aulise selle vastu, millest pole abi.

¹² Hämmastu sellest, taevas,
vabise väga, ütleb Issand.

¹³ Sest mu rahvas on teinud kahekordse süüteo:
minu, elava vee allika, jätsid nad maha,
et raiuda enestele kaevusid,
pragulisi kaevusid, mis ei pea vett.

¹⁴ Kas Iisrael on sulane?

Või on ta pärisori?

Miks ta sai riisutavaks?

?

¹⁵ Tema vastu mõirgasid noored lõvid,
andsid kuulda oma häält; nad tegid ta maa kõledaks,
ta linnad on varemeis, elaniketa.

¹⁶ Ka Noofi pojad ja tahpaneelased
on su pealae paljaks püganud.

¹⁷ Eks sa ise ole seda enesele teinud,
hüljates Issanda, oma Jumala,
siis kui ta saatis sind teekonnal?

¹⁸ Miks on sul nüüd vaja minna Egiptusesse
Jooma Siihori vett?

Ja miks on sul vaja minna Assurisse
jooma Frati vett?

?

¹⁹ Sind karistab su oma kurjus
ja noomivad su taganemised.

Mõista ja näe, et see on halb ja kibe,
kui sa jäta maha Issanda, oma Jumala,
kui sul pole kartust minu ees,
ütleb Issand, vägede Issand.

>

20 Sest ammu aegast oled sa murdnud oma ikke,
Rebinud katki oma köidikud

ja öelnud: „Mina ei taha teenida!”

“ ”

Jah, igale kõrgemale künkale ja iga halja puu alla
laskusid sa truudust murdma.

21 Mina olen sind istutanud heaks viinapuuks täiesti puhtast seemnest;
kuidas sa küll oled muutunud mulle võõraks
kärbunud viinapuuks?

?

22 Kuigi sa ennast peseksid leelisega
ja võtaksid palju seepi,
jääb su süü minu ees mustuselaiguks, ütleb Issand Jumal.

23 Kuidas sa võid öelda: „Mina ei ole ennast roojastanud,
mina ei ole käinud baalide järel!”?

“ ”

Vaata oma teekonda orus,
mõista, mis sa oled teinud,

>

sa indlev kaamelimära, kes jooksed oma teedel sinna ja tänna,
24 metsemaeesel kõrbes, kes kangest innast ahmib tuult.

Kes saaks keelata tema kiima?

Ühelgi, kes teda otsib, ei ole vaja ennast väsitada:
ta leiab tema ta innaajal..”

25 Hoia oma jalga paljaks jäämast
ja oma kurku janu eest!

Aga sina ütled: „Asjata!

Ei, sest ma armastan võõraid
ja käin nende järel.”

“ ”

26 Otsekui varas jääb häbisse, kui ta tabatakse,
nõnda jääb häbisse Iisraeli sugu:
nemad, nende kuningad, vürstid, preestrid ja prohvetid,

27 need, kes ütlevad puule: „Sina oled mu isa”,
ja kivile: „Sina oled mu sünnitanud”,

“ ”

sest nad on pööranud mu poole kukla,
aga mitte näo.

Ent oma hädaajal nad ütlevad:

„Tõuse ja päästa meid!”

“ ”

28 Aga kus on su jumalad, keda sa enesele valmistasid?

Tõusku nemad, kui nad su hädaajal suudavad sind päästa!
Sest nõnda palju kui sul on linnu, on sul jumalaid, Juuda.

29 Mispärast riidlete minuga?

?

Teie kõik olete astunud üles mu vastu, ütleb Issand.

30 Ilmaaegu olen ma löönud teie lapsi,
nad ei ole võtnud õpetust.

Teie oma mõõk on õginud teie prohvetid,
otsekui murdja lõvi.

31 Oh teie sugupõlve! Nähke Issanda sõna:

>

kas olen mina olnud Iisraelile kõrbeks
või pilkase pimeduse maaks?

?

Mispärast ütleb mu rahvas:

?

„Me oleme vabad käima sinna-tänna,
me ei tule enam sinu juurde!”

“ ”

32 Kas neitsi unustab oma ehte,
pruut oma paelad?

?

Aga minu rahvas on unustanud minu loendamatuil päevil.

33 Kui hästi sa oskad otsida armastust!

Seepärast sa oledki harjunud kurjaga oma kommetes.

34 Su kuuepalistustelt leitakse ka vaeste süütute verd,
kuigi sa ei ole tabanud neid sissemurdmiselt.

35 Aga kõige selle juures ütled sa ometi: „Ma olen süütu,
ta viha pöördub tõesti mu pealt.”

“ ”

Vaata, ma lähen sinuga kohtusse,

sellepärast et sa ütled: „Ma pole pattu teinud!”

“ ”

36 Miks jooksed sa nii kerglaselt kord siia, kord sinna?

?

Ka Egiptuse pärast pead sa häbenema,

nagu sa häbenesid Assuri pärast.

37 Ka siit tuleb sul ära minna käed pea peal,

sest Issand põlgab neid, kelle peale sa loodad,
ja sul ei õnnestu ennast päästa.

Jeremija kuulutamise stiil

- ▶ Dialoogi stiil
- ▶ Lühikesed, segatud metafoorid
 - > üksikud metafoorid, mida ei ole arendatud

Jr 2

¹ Ja mulle tuli Issanda sõna; ta ütles:

² “Mine ja kuuluta Jeruusalemma kuuldes

ning ütle: Nõnda ütleb Issand:

Ma mäletan su noorpõlve kiindumust,

su mõrsjapõlve armastust,

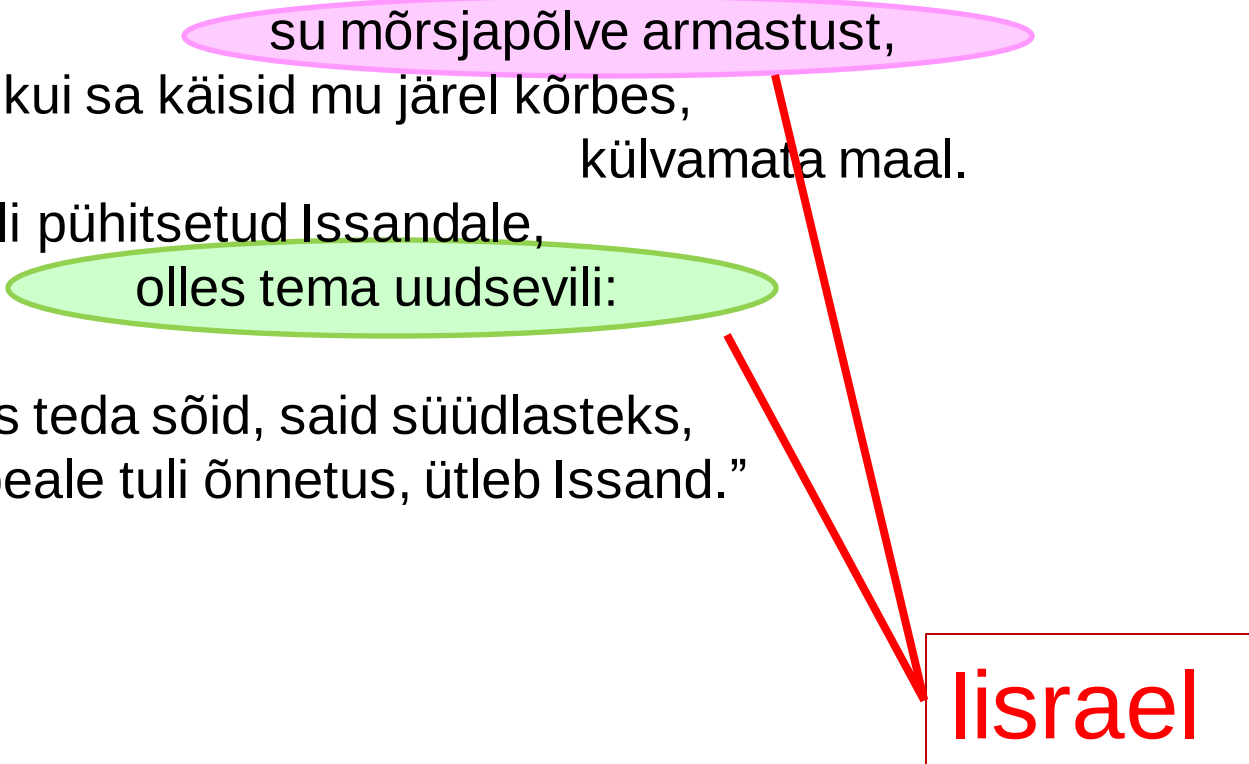
kui sa käisid mu järel kõrbes,

külvamata maal.

³ Israel oli pühitsetud Issandale,

olles tema uudsevili:

kõik, kes teda sõid, said süüdlasteks,
nende peale tuli õnnetus, ütleb Issand.”

Israel

⁹ Sellepärast ma veel riidlen teiega, ütleb Issand,
ja riidlen ka teie laste lastega.

¹⁰ Sest käige läbi kittide saared ja vaadake,
läkitage Keedarisse, pange hästi tähele
ja vaadake: kas seal on sündinud sellesarnast?

¹¹ Kas on ükski rahvas vahetanud oma jumalaid,
kuigi need ei olegi jumalad?
Aga minu rahvas on vahetanud oma Aulise selle vastu, millest pole abi.

¹² Hämmastu sellest, taevas,
vabise väga,
ütleb Issand.

¹³ Sest mu rahvas on teinud kahekordse süüteo:
minu, elava vee allika, jätsid nad maha,
et raiuda enestele kaevusid,
pragulisi kaevusid, mis ei pea vett.

Issand

Ebajumalad

14 Kas Iisrael on sulane?
Või on ta pärisori?

Iisrael

Miks ta sai riisutavaks?

15 Tema vastu mõirgasid noored lõvid, andsid kuulda
oma häält; nad tegid ta maa kõledaks,
ta linnad on varemeis, elaniketa.

Võõrad
vaenlased

16 Ka Noofi pojad ja tahpaneelased
on su pealae paljaks püganud.

17 Eks sa ise ole seda enesele teinud,
hüljates Issanda, oma Jumala,
siis kui ta saatis sind teekonnal?

18 Miks on sul nüüd vaja minna Egiptusesse
jooma Siihori vett?
Ja miks on sul vaja minna Assurisse
jooma Frati vett?

19 Sind karistab su oma kurjus
ja noomivad su taganemised.
Mõista ja näe, et see on halb ja kibe,
kui sa jätnud maha Issanda, oma Jumala,
kui sul pole kartust minu ees,
ütleb Issand, vägede Issand.

20 “Sest ammu aegast
 oled sa murdnud oma ikke, rebinud katki oma köidikud
 ja öelnud: „Mina ei taha teenida!”
 Jah, igale kõrgemale künkale ja iga halja puu alla
 laskusid sa truudust murdma.

21 Mina olen sind istutanud heaks viinapuuks
 täiesti puhtast seemnest; kuidas sa küll oled muutunud mulle võõraks
 kärbunud viinapuuks?

22 Kuigi sa ennast peseksid leelisega
 ja võtaksid palju seepi,
 jääb su süü minu ees mustuselaiguks, ütleb Issand Jumal.

23 Kuidas sa võid öelda: „Mina ei ole ennast roojastanud,
 mina ei ole käinud baalide järel!”?

Vaata oma teekonda orus,
 mõista, mis sa oled teinud,
 sa indlev kaamelimära, kes jooksed oma teedel sinna ja tänna,
 metsemaeesel kõrbes, kes kangest innast ahmib tuult.
 Kes saaks keelata tema kiima?
 Ühelgi, kes teda otsib, ei ole vaja ennast väsitada:
 ta leiab tema ta innaajal.

²⁵ Hoia oma jalga paljaks jäämast
ja oma kurku janu eest!

Aga sina ütled: „Asjata!

Ei, sest ma armastan võõraid
ja käin nende järel.”

israel

²⁶ Otsekui varas jääb häbisse, kui ta tabatakse,
nõnda jääb häbisse Israeli sugu:

nemad, nende kuningad, vürstid, preestrid ja prohvetid,

²⁷ need, kes ütlevad puule: „Sina oled mu isa”,

ja kivile: „Sina oled mu sünnitanud”,

sest nad on pööranud mu poole kukla,
aga mitte näo.

Ent oma hädaajal nad ütlevad:

„Tõuse ja päästa meid!”

²⁸ Aga kus on su jumalad, keda sa enesele valmistasid?

Tõusku nemad, kui nad su hädaajal suudavad sind päästa!

Sest nõnda palju kui sul on linnu, on sul jumalaid, Juuda.

Jr 2

29 Mispärast riidlete minuga?

Teie kõik olete astunud üles mu vastu, ütleb Issand.

30 Ilmaaegu olen ma löönud teie lapsi,
nad ei ole võtnud õpetust.

Teie oma mõõk on õginud teie prohvetid,
otsekui murdja lõvi.

israeli mõõk

31 Oh teie sugupõlve! Nähke Issanda sõna:

kas olen mina olnud Iisraelile kõrbeks
või pilkase pimeduse maaks?

Issand

Mispärast ütleb mu rahvas:

„Me oleme vabad käima sinna-tänna,
me ei tule enam sinu juurde!”?

32 Kas neitsi unustab oma ehte,
pruut oma paelad?

israel

Aga minu rahvas on unustanud minu loendamatuil päevil.

33 Kui hästi sa oskad otsida armastust!

Seepärast sa oledki harjunud kurjaga oma kommetes.

34 Su kuuepalistustelt leitakse ka vaeste süütute verd,
kuigi sa ei ole tabanud neid sissemurdmiselt.

35 Aga kõige selle juures ütled sa ometi: „Ma olen süütu,
ta viha pöördub tõesti mu pealt.”

Vaata, ma lähen sinuga kohtusse,
sellepärast et sa ütled: „Ma pole pattu teinud!”

36 Miks jooksed sa nii kerglaselt kord siia, kord sinna?

Ka Egiptuse pärast pead sa häbenema,
nagu sa häbenesid Assuri pärast.

37 Ka siit tuleb sul ära minna käed pea peal,
sest Issand põlgab neid, kelle peale sa loodad,
ja sul ei õnnestu ennast päästa.

❖ Naise (abikaasa) / prostituudi kujund

Jeremija 2:20, 25, 32-3:2

3:6-14a

4:30

5:7-9

13:22-27

❖ Naise (abikaasa) / prostituudi kujund

Pentateuh

- 2. Moosese 34:15-16
- 3. Moosese 20:5-6
- 4. Moosese 14:33
- 5. Moosese 31:16

Ajaloolised raamatud

- Kohtumõistjate 2:17; 8:27, 33
- 2. Kuningate 9:22
- 1. Ajaraamat 5:25
- 2. Ajaraamat 21:11, 13

Prohvetlikud raamatud

- Hoosea ptkd. 1-3
- 4:10-19
- 5:3-4, 7
- 6:10
- 7:4
- 9:1
- Ezekiel ptk. 16
- ptk. 23

Jr 3

^{6b} „Kas sa oled näinud, mida on teinud see taganeja Iisrael?

Ta on käinud igal kõrgel mäel ja iga halja puu all
ning on teinud seal hooratööd.

⁷ Ja ma ütlesin talle, kui ta oli teinud seda kõike: „Pöördu tagasi minu juurde!”
Aga ta ei pöördunud. Ja seda nägi tema truuduseta õde Juuda.

⁸ Ja ta nägi, et ma saatsin ära taganeja Iisraeli ja andsin temale lahutuskirja,
sellepärast et ta oli abielu rikkunud.

Ometi ei kartnud tema truuduseta õde Juuda, vaid läks ka ise tegema hooratööd.

⁹ Ja oma kergemeelse hooratööga rüvetas ta maa
ning rikkus abielu kiviga ja puuga.

¹⁰ Sellest hoolimata ei ole tema truuduseta õde Juuda
pöördunud minu poole kõigest südamest,
vaid on seda teinud teesklemisi, ütleb Issand.”

¹¹ Ja Issand ütles mulle: „Taganenud Iisrael on osutunud süütumaks
kui truuduseta Juuda.

¹² Mine ja hüüa neid sõnu põhja poole ja ütle:

Pöördu, taganeja Iisrael, ütleb Issand,
siis ma ei vaata teie peale enam süngel pilgul, sest mina olen armuline, ütleb Issand,
mina ei pea viha mitte igavesti.

¹³ Aga tunne oma süüd,
et sa oled üles astunud Issanda, oma Jumala vastu
ja oled iga halja puu all ajanud oma põlved laiali võõrastele.
Minu häält ei ole te mitte kuulnud, ütleb Issand.”

^{14a} “Pöörduge ümber, taganenud lapsed, ütleb Issand, sest mina
olen võtnud teid oma valdusesse . . . “

❖ Naise (abikaasa) / prostituudi kujund

Mehe & naise vahelise “abielusuhte”

kasutamine,

et illustreerida

“Lepingusuhet” Issanda & Tema rahva vahel

***“Abielurikkumine / hooratöö / iseennast
prostitueerima”***

saavad metafoorilisteks kirjeldusteks

**inimeste truudusetusest lepingu suhtes läbi teiste
jumalate kummardamise**

Abielu metafoor: mehe-naise suhe

- “Vaimulik abielurikkumine” (teiste jumalate teenimine)
viib lõpuks
“lahutuseni” (abielulepingu lõpetamine)

Jeremija 3:8a

... **ma saatsin ära** taganeja Iisraeli ja andsin
temale **lahutuskirja**,
sellepärast et ta oli abielu rikkunud.

Hoosea 4 [Heb 2:4a]

Riielge oma emaga,
riielge,

**sest ta ei ole minu naine
ja mina ei ole tema mees!**

Lahutuse tehniline keel, mis
pöörab ümber abielutöötuse:
“Sina oled minu naine/mees;
Mina olen sinu mees/naine”

Abielu metafoor: mehe-naise suhe

- ▶ **“Vaimulik abielurikkumine” (teiste jumalate teenimine)
viib lõpuks
nii “karistuse” kui “lahutuseni”
(abielulepingu lõpetamine)**

**▶ Aga pärast seda
võtab Jumal oma rahva tagasi
ja taastab nende olukorra ning abiellub
nendega uuesti (seab taas sisse nendega
lepingu)**

“Prohvetlikud märk-teod”

VT-s 24 – Jeremija tegi 8

(9 Hesekiel, 1 Jesaja, Hoosea, Sakarja, Ahija, Eliisa
& 2 valeprohvetid)

- Prohvetite poolt tehtud mitteverbaalsed teod, et sihipäraselt kommunikeerida Jumala sõnumeid oma kuulajaskonnale.

Jeremija 43

Jeremija 27

Märk-teo kirjelduse kirjanduslik vorm

Peamised komponendid:

1) Jumalik käsk sooritada tegu

2) Kirjeldus prohveti sooritatud teost

3) Teo tõlgendus

❖ Sageli väljendatud läbi võrdluse (ingl *simile*):
“just nagu prohvet tegi → nii teeb ka Issand”

Teisejärgulised komponendid:

4) Väide pealtnägijate kohalolekust

5) Kuulutus, et sündmus saab teoks

Žanr: Märk-tegude kirjeldus

Jeremija

- 13:1-11 Rikutud linane vöö
- 16:19 Mitte abielluda
- 19:1 – 20:6 Potissepa tehtud savikruusi lõhkumine
- ptkd. 27-28 Ikkepuude kandmine
- pt. 32 Osta põld
- pt. 35 Palu reekablastel veini juua
- 43:8-13 Peida kivi sillutisse Egiptuses
- 51:59-64 Raamatu uputamine Paabelis

Jeremija 13:1-11

1) Jumalik käsk sooritada tegu

13:1 Issand ütles mulle nõnda:
„Mine ja osta enesele linane vöö
ja pane see niuete ümber,
aga ära vii seda vette!”

2) Kirjeldus prohveti esitatud teost

2 Ja ma ostsin Issanda sõna peale vöö
ning panin selle enesele niuete ümber.

Vöö: välimine rihm

http://1.bp.blogspot.com/-prIPurjFcsg/U0g0-QGIJ-I/AAAAAAAAABrg/eguy2cWPmIk/s1600/High_Priest_sash01.jpg

<http://www.messageoagle.com/images2/babylonianmusic.jpg>

<https://i.pinimg.com/474x/40/8f/e0/408fe088f1bb380ce7b95ce0ed3033f.jpg>

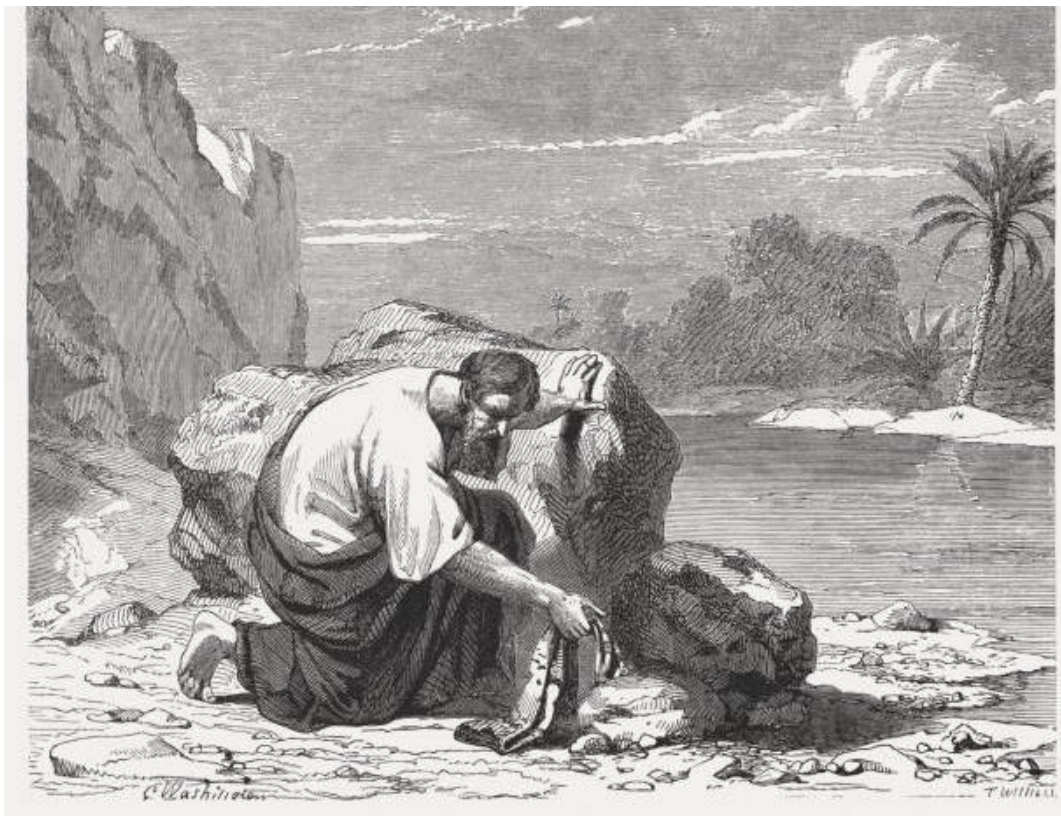
Jeremija 13:1-11

1) Jumalik käsk sooritada tegu

3 Siis tuli Issanda sõna mulle teist korda; ta ütles:
4 „Võta vöö, mille sa ostsid,
mis sul niuete ümber on,
ja võta kätte ning mine Frati jõe [Pera] äärde
ja peida see seal kaljulõhesse!”

2) Kirjeldus prohveti esitatud teost

5 Ja ma läksin ning peitsin selle Frati jõe [Pera] äärde, nagu Issand mind oli käskinud.

Oxford Bible Atlas

P^era = asukoht (Ein Perat) umbes 10 km
Jesuusalemmast, pigem mitte Eufrazi jõgi

Jeremija 13:1-11

1) Jumalik käsk sooritada tegu

6 Ja kui hea tükk aega oli möödunud, ütles Issand mulle: „Võta kätte, mine Frati jõe [P^erat] äärde ja võta sealt vöö, mille ma sind käskisin sinna peita!”

2) Kirjeldus prohveti esitatud teost

7 Siis ma läksin Frati jõe [P^erat] äärde ja kaevasin ning võtsin vöö paigast, kuhu ma selle olin peitnud, ja vaata, vöö oli rikutud, see ei kõlvanud kuhugi.

3) Teo tõlgendus

8 Ja mulle tuli Issanda sõna; ta ütles:

9 „Nõnda ütleb Issand: Selsamal kombel ma hävitan Juuda
kõrkuse ja Jeruusalemma kõrkuse, mis on suur.

10 See paha rahvas, kes ei taha mu sõna kuulda,
kes elab oma südame paadumuses
ja käib teiste jumalate järel,
et neid teenida
ja kummardada, saab selle vöö sarnaseks,
mis ei kõlba kuhugi.

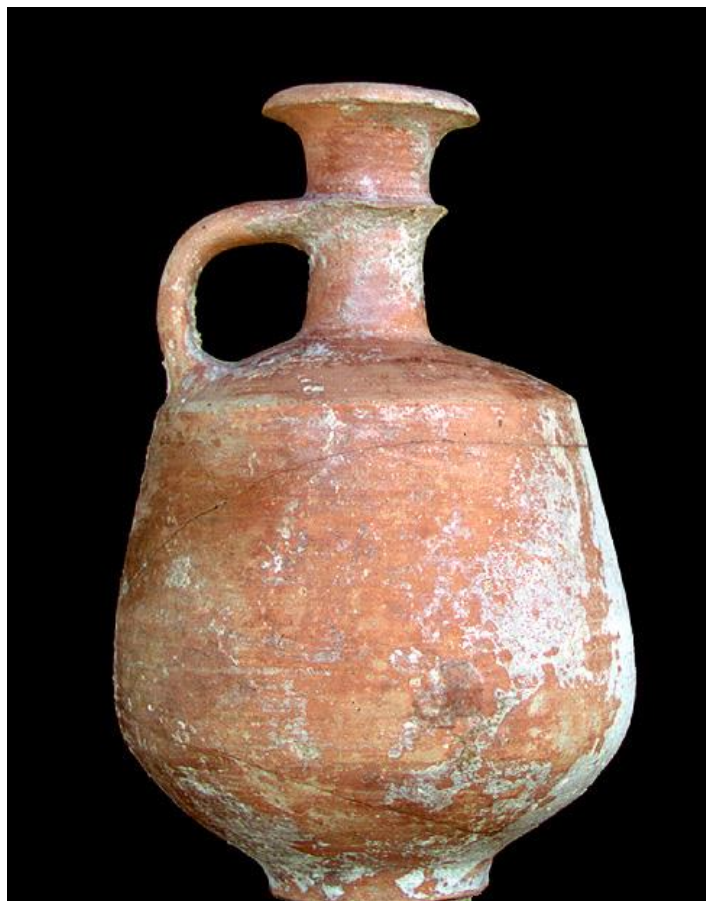
11 Sest nagu vöö kinnitub mehe niudeil,
nõnda ma kinnitasin enesele kogu Iisraeli soo
ja kogu Juuda soo, ütleb Issand,
et nad oleksid mulle rahvaks,
kuulsuseks, kiituseks ja ehteks;
aga nad ei kuulanud.

Jeremija 19:1-13

**Jumalik
käsk
sooritada
tegu**

- 1 Nõnda ütleb Issand:
„Mine ja osta potissepa tehtud savikruus,
võta kaasa rahva vanemaid
ja preestrite vanemaid
2a ja mine välja Ben-Hinnomi orgu,
mis on Potikillu värava ees,

Jeremija 19:1-13

Jumalik käsk sooritada tegu	1 Nõnda ütleb Issand: „Mine ja osta potissepa tehtud savikruus, võta kaasa rahva vanemaid ja preestrite vanemaid 2a ja mine välja Ben-Hinnomi orgu, mis on Potikillu värava ees,
--	---

Seda saatis verbaalne “katastroofi prohveteering” (seoses Ben-Hinnomi asukohaga)	slmd. 2b –9
--	-------------

Jeremija 19:1-13

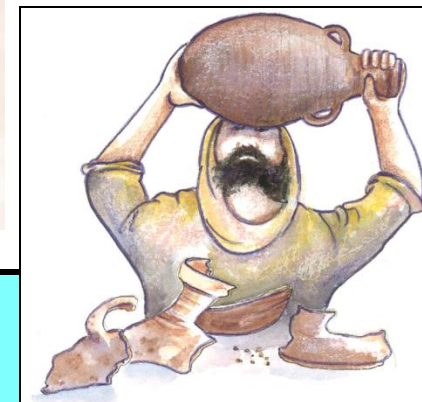
**Jumalik käsk
sooritada
tegu**

10 Siis purusta kruus nende meeste nähes,
kes koos sinuga on tulnud,

<https://www.newlife.org/wp-content/uploads/2021/10/101221-1.jpg>

https://revgeary.files.wordpress.com/2013/09/fsb-p142_the-story-of-jeremiah-b.jpg

**Teo
tõlgendus**

11a ja ütle neile:

Nõnda ütleb vägede Issand:

Nõndasamuti purustan ma selle rahva ja selle
linna, otsekui purustatakse potissepa astja,
mida ei saa enam parandada;

Seda saatis verbaalne “katastroofi prohvetearing”
(seoseses asukohaga)

slmd. 11b-
13

Märk-tegude eesmärk või funktsioon:

- ▶ Esitlesid dramaatiliselt sõnumeid mitteverbaalsetes formaatides

(mis olid alati koordineeritud verbaalsete tõlgenduste ja sõnumitega)

- ▶ Kommuniqueerisid sõnumeid mitte ainult läbi kuulnud sõnade, vaid märk-teod hõlmasid ka järgmisi meeli:

nägemist,
helide kuulumist (mitte ainult sõnu),
lõhna ja puudutust.

Märk-tegude veenmise aspekt:

- tõmbasid inimeste tähelepanu, et kuulda sõnumeid, millele nad polnud vastuvõtlikud
- esitasid sõnumeid meeldejääval viisil, mida oli raske unustada ning lihtne meenutada

